

Lausunnon antaminen VISIO-vaihemaakuntakaavan luonnoksesta

Kunnanhallitus 27.04.2026 § 193
671/00.04.01/2026

Valmistelija

Lindström Henna, etunimi.sukunimi@tuusula.fi

Taustaa

Uudenmaan liitto pyytää Tuusulan kunnan lausuntoa VISIO-kaavan luonnoksesta. Uudenmaan liitto valmistelee uutta vaihemaakuntakaavaa. Vaihemaakuntakaavan laadinta käynnistyi osallistumis- ja arviointisuunnitelman nähtävilläololla keväällä 2025. Kaavaluonnos on parhaillaan nähtävillä 8.5.2026 saakka ja kaavan ehdotusvaihe ajoittuu vuosiin 2026–2027. Tavoitteena on viedä kaava valtuuston hyväksyttäväksi vuonna 2027. Kaavatyön aineistot löytyvät sivuilta VISIO-kaava - Uudenmaan liitto. Kunnan lausunnon antaa hallintosäännön mukaisesti kunnanhallitus. Kuntakehityslautakunta on käynyt lausunnon sisällöstä lähetekeskustelun kokouksessaan 15.4.2026.

Kaavan nimi on VISIO – Innovatiivinen vihreä siirtymä, Uudenmaan 5. vaihemaakuntakaava ja se laaditaan koko Uudenmaan alueelle. VISIO-kaava täydentää ja päivittää voimassa olevaa kaavakokonaisuutta vihreän ja puhtaan siirtymän teemojen sekä maanpuolustuksen osalta. Vuoteen 2050 tähtäävä kaava laaditaan koko maakunnan alueelle. Kaavassa käsiteltävät teemat ovat:

- Energia
- Teollinen tuotanto, kiertotalous ja maa-aineshuolto
- Luonto ja hiilensidonta
- Logistiikka ja pitkän matkan henkilöliikenne
- Vesihuolto ja vesivarat
- Maanpuolustus

Lisäksi läpileikkaavasti huomioidaan ilmastonmuutoksen hillintä ja sopeutuminen, turvallisuus, resilienssi ja huoltovarmuus, hyväksyttävyys ja oikeudenmukaisuus sekä innovatiivinen vihreä siirtymä.

VISIO-kaavan tavoitteena on edistää Uudenmaan vihreää siirtymää ympäristön reunaehdot huomioiden. Kaavan kolme päätavoitetta ovat:

1. Ilmastonmuutokseen vastaaminen ja luonnon monimuotoisuuden lisääminen
2. Kestävän ja innovatiivisen kilpailukyvyn vahvistaminen
3. Toimintavarmuuden ja turvallisuuden edistäminen

VISIO-KAAVALUONNOS TUUSULASSA

Logistiikan ja pitkän matkan henkilöliikenne

Etelä-Tuusulaan on kaavaluonnoksessa osoitettu kolme vaihtoehtoista ohjeellista linjausta liikennetunnelille eli Tallinna-tunnelille, siihen liittyvälle rahtiradalle ja terminaali-alueelle sekä henkilöliikenteen varikolle. Tieyhteydet on alustavasti linjattu terminaali- ja varikkoalueilta suunnitellun Kehä IV:n eritasoliittymiin. Alustavat tielinjaukset noudattavat mahdollisuuksien mukaan nykyisiä väyliä. Tavoitteena on luonnoksen palautteen, vuorovaikutuksen ja mahdollisten lisäselvitysten kautta saada

kaavan ehdotusvaiheeseen mennessä karsittua terminaalien vaihtoehtoja siten, että ehdotukseen voidaan osoittaa terminaalille ja sinne johtavalle radalle yksi vaihtoehto. Tie- ja rautatieliikenteen multimodaaliterminaalit on merkitty kehittämisperiaatemerkinnällä eikä niitä koske AKL:n 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Kaavaan on merkitty Lentoradan liikennetunneli ja Itäradan liikennetunnelien vaihtoehtoiset linjaukset. Näitä koskee AKL:n 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Teollinen tuotanto, kiertotalous ja maa-aineshuolto sekä Energia

Teollisen tuotannon, logistiikan, maa-aineshuollon ja/tai kiertotalouden keskittymät on merkitty sekä Focukseen että Kiilan alueelle. Focus-alueelle on merkitty raskaan liikenteen vaihtoehtoisten käyttövoimien jakelu ja taukopaikka. Senkkerin alueelle on osoitettu uuden sähköaseman ohjeellinen sijainti. Kehä IV –linjaus sekä pohjoinen logistiikkayhteys Järvenpään ja Nurmijärven välillä on merkitty maakunnallisesti merkittävänä tienä. Lisäksi Tuusulaan on osoitettu uusi 400 kV voimalinja väliille Lahela – Sula.

Luonto ja hiilensidonta

VISIO-kaavassa on uudistettu ekologisia verkostoja koskevia merkintätapoja ja suunnittelumääräyksiä. Ekologisten yhteyksien osalta on tehty luokittelua viheryhteyteen ja viheryhteystarpeeseen. Viheryhteystarvemerkinällä on osoitettu ne yhteystarpeet, joiden on tunnistettu edellyttävän tarkempaa huomioon ottamista yksityiskohtaisemmassa alueidenkäytön suunnittelussa. Viheryhteyksimerkinällä on osoitettu yhteydet, joiden merkitys ekologisen verkoston toimivuudelle on kriittinen eikä niiden toteuttamiselle ole tunnistettu vaihtoehtoisia sijainteja. Viheryhteys on sijainnin suhteen viheryhteystarvetta joustamattomampi ja ohjausvaikutus on näin ollen vahvempi. Suurin ero ohjauksessa on, että viheryhteyksimerkinässä heikennystä yhdessä kohdassa ei voida korvata muualla. Viheryhteyksimerkeissä heikennys voi olla mahdollinen, mikäli se voidaan kompensoida vahvistamalla vastaavia yhteyksiä toisaalla. Merkinät eivät määritä tarkasti yhteyksien sijaintia, toteuttamistapaa tai leveyttä maastossa.

Kaavaselostuksen mukaan luonnonsuojelualueina esitetään toteutuneet luonnonsuojelualueet (Suomen ympäristökeskuksen ajantasaisen tietokannan mukaisesti.) Kokoraja uuden merkinnän osoittamiselle on: alueen pinta-ala yli 5 ha ja leveys yli 200 m. Lisäksi kaavaselostuksen mukaan kaavaluonnoksessa osoitetaan uusien luontotietojen perusteella toteuttamiskelpoisiksi arvioidut kohteet. Näitä ovat hyväksytyjen kuntakaavojen suojelualuemerkintöjen (SL) mukaiset alueet, paitsi ne, joiden luontoarvot ovat LVV:n toteuttamisedellytysten arvioinnin mukaan jo heikentyneet. VISIO-kaavalla osa esitetystä suojelualueesta esitetään kumottavaksi heikentyneiksi todettujen luontoarvojen vuoksi. Kaavaan on lisätty myös Tuusulanjärvelle linnuston ja vesiluonnon kannalta tärkeän alueen luo-merkintä (luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue).

VISIO-kaavassa osoitettujen merkintöjen lisäksi maakuntakaavaan on jäämässä voimaan Uusimaa 2050 –kaavan merkinnät ja määräykset, joita ei kaavalla esitetä kumottaviksi.

TUUSULAN KUNNAN LAUSUNTO

Tuusulan kunta kiittää hyvästä valmistelu- ja selvitysaineistoista sekä viranomaisesittelytilaisuudesta. Kunta kokee, että laadittavan VISIO-kaavan teemakokonaisuudet ja niiden tavoitteet ovat tärkeitä ja hyvin ajankohtaisia myös Tuusulassa. Maakuntatason tarkastelut edesauttavat merkittävästi myös kuntatason suunnittelutyötä.

Energia

Tuusulassa on vireillä Vanhakylän aurinkovoimalan osayleiskaavan laadinta. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma on ollut nähtävillä loppuvuodesta 2024 ja parhaillaan laaditaan ympäristövaikutusten arviointia. Kyseessä on maakunnallisesti merkittävä hanke. YVA:ssa ja kaavatyössä tutkitaan, onko hanke toteutettavissa ja missä laajuudessa.

Kunnissa on ollut vaihtelevia käytäntöjä ja näkemyksiä aurinkovoimaloiden luvittamisen suhteen, minkä vuoksi yhtenäiselle ohjaukselle on selkeä tarve. VISIO-kaavan yleismääräyksen mukaan maakunnallisesti merkittävien aurinkovoimaloiden (pinta-ala yli 50 ha) sijoittamisen tulee perustua oikeusvaikutteiseen kuntakaavaan. Tämä linjaus on kannatettava, sillä se yhtenäistää käytäntöjä. Yleismääräyksissä on lisäksi ohjattu aurinkovoimaloiden sijoittumista ensisijaisesti jo rakennettuihin tai ihmisen muokkaamiin alueisiin sekä yhdyskuntarakenteen ja sähköverkon läheisyyteen. Sijoittelussa tulee vaalia luonnontilaisia alueita, oijttamattomia soita sekä yhtenäisiä metsä- ja peltoalueita ja turvata ekologisten yhteyksien jatkuvuus. Arvokkaille maisema-alueille, tärkeille pohjavesialueille ja luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaille alueille sijoittaminen on sallittua vain erityisin perustein, eikä sijoittamista sallita suojelu- ja muihin valtakunnallisesti merkittäviin kohteisiin. Tuusula näkee, että yleismääräykset antavat hyvin tukea kunnille aurinkovoimaloiden sijoittumisen ohjaukseen.

Tuusulan kunnan näkemyksen mukaan aurinkovoimaa voidaan sijoittaa myös peltoalueille, ja lähtökohtaisesti peltoalueet ovat suositeltavampia kuin metsäalueet. On kuitenkin tärkeää varmistaa, ettei rakentaminen merkittävästi heikennä maatalouden toimintaedellytyksiä tai pirsto yhtenäisiä viljelyalueita.

Pohjois-Tuusulassa on vireillä Jokelan Vihreä Maa Oy:n Jokelan datakeskushanke, jonka ympäristövaikutusten arviointisuunnitelma oli nyt keväällä 2026 nähtävillä. YVA:ssa on esitetty kaksi vaihtoehtoista uutta 110 kV voimalinjaa. Maakuntakaavaehdotukseen tulisi merkitä ohjeellisella katkoviivamerkinnällä näistä se, kumpi on YVA-prosessin myötä valikoitunut jatkotarkasteluun. Voimajohtojen osalta voisi myös lisätä kaavamääräyksiin tai yleismääräyksiin suosituksen uusien linjojen rakentamisesta ensisijaisesti olemassa olevien linjojen yhteyteen.

Kunta tuo esiin, että suurten datakeskusten poikkeuksellinen sähkönkulutus tulee huomioida VISIO-kaavan energiamääräyksissä. Kaavassa tulisi edellyttää arviointia siirtoverkon kapasiteetista sekä hukkalämmön hyödyntämisestä. Datakeskusten sijoittuminen edellyttää valtakunnallista koordinoitua, jotta niiden kumulatiiviset vaikutukset sähköverkon kapasiteettiin ja energian riittävyyteen voidaan hallita kokonaisuutena.

Teollinen tuotanto, kiertotalous ja maa-aineshuolto

Tuusulan kunta pitää hyvänä vaihemaakuntakaavassa tehtyjä tarkennuksia kehittämisperiaattemerkintöihin: määräysten sisältö, sijainti ja merkintöjen yhdistäminen.

Lisäksi kunta huomauttaa, että Uusimaa-kaavan tuotannon ja logistiikkatoimintojen, maa-aineshuollon sekä kiertotalouden ja jätehuollon keskittymien kohdetarkasteluissa Metsäkylän ja Focuksen kohdekorteilla ei ole ajantasaista kuvaa Tuusulan voimassa olevista yleiskaavoista. Ajantasaisen kaavayhdistelmän saa auki kunnan karttapalvelusta kohdasta Kaavoitus > Yleiskaava > Epävirallinen yleiskaavayhdistelmä. Kohdekorteilla voisi kunnan mielestä esittää tulevan tilanteen nykytilan sijaan.

Luonto ja hiilensidonta Ekologiset yhteydet

Maakuntakaavasta on esitetty poistettavaksi Etelä-Tuusulan halki kulkeva länsi–itä- suuntainen yhteys. Tämän sijasta on osoitettu uusi viheryhteystarve-merkintä Tuusulan ja Vantaan rajalle Vantaanjokilaaksoon. Ekologinen yhteys jatkuu Tuusulan ja Vantaan rajaa pohjoiseen päin viheryhteytenä (liitekartta 2, kohdenumero 65). Muutoksen perusteluna on viheryhteystarpeen ja rahtiradan terminaalivaihtoehtojen yhteensovittaminen. Tuusulan kunta näkee muutoksen perusteltuna ja hyvänä ekologisten yhteyksien vahvistamisen näkökulmasta.

Tuomalan eteläosan yhteys (liitekartta 2 kohdenumero 92) sekä Kellokoskelle ja Haarajoelle sijoittuva yhteys säilyvät viheryhteystarpeina (liitekartta 2 kohdenumero 60). Yhteystarpeet ovat edelleen ajankohtaisia, ja tarve niiden vahvistamiselle on tunnistettu myös Tuusulan omassa vihersiniverkostotyössä.

Uutena merkintänä on tunnistettu ja lisätty kartalle pohjoisen poikittaisen logistiikkayhteyden yli yhteystarve (liitekartta 2 kohdenumero 103) sekä Tuusulan jokea pitkin viheryhteys (liitekartta 2 kohdenumero 66). Poikittaisen logistiikkayhteyden ylittävä ekologinen yhteys kulkee Tuusulassa vireillä olevan Vanhakylän aurinkovoimalan osayleiskaava-alueen läpi. Aurinkovoimakaava-alue muodostuu useasta erillisestä osa-alueesta. Maakuntakaavaluonnoksessa osoitetun viheryhteyden kohdalla alueelle sijoittuu noin 400 metriä leveä metsäinen kaistale, joka on tarkoitettu säilyttämään aurinkovoimala-alueen ulkopuolella ja edelleen metsäisenä. Maakuntakaavaluonnoksessa osoitetun viheryhteystarpeen sekä aurinkovoima-alueen yhteensovittaminen on mahdollista. Aurinkovoima-alue voi kuitenkin aiheuttaa haittaa yhteyden laadulle.

Tuusulan kunta pitää hyvänä, että ekologisten yhteyksien huomioiminen on tuotu esiin myös merkittävien liikennemerkintöjen määräyksissä, esimerkiksi pääradan, yhdysradan, liikennetunnelin, terminaalialueen ja seudullisesti merkittävän tien linjausmerkinnässä.

Suunniteltu Tallinna-tunnelin rahtirata ja terminaalialueet muodostavat merkittävän estevaikutuksen eteläisen Tuusulan ekologisille yhteyksille, mikä on tunnistettu ekologia yhteyksiä koskevissa selvityksissä. Viheryhteyden osoittamista ehdotukseen valitun rahtiratavaihtoehdon terminaalialueen kapeikkokohtien läpi olisi hyvä harkita ja tässä vaiheessa merkitä kaavakartalle vähintään viheryhteystarpeena.

Kunnan vihersiniverkostotyö VISSI on parhaillaan ehdotuksena nähtävillä ja tavoitteena on saada yleissuunnitelma valtuuston hyväksymiskäsittelyyn syksyllä 2026. VISSIssä on tutkittu ja ratkottu ekologisten käytävien

linjauksia kunnan sisällä. VISSI-työssä on laajimpien metsäisten yhteyksien tavoitelevydeksi asetettu samat leveydet kuin maakuntakaavan viheryhteyksille (taajama-alueilla vähintään 300 metriä ja taajaman ulkopuolisilla alueilla 500–1000 metriä), mutta on myös tunnistettu tavoitelevyden toteutuminen paikoin hyvin haasteelliseksi.

Ekologisen yhteyden jatkuvuus tarkoittaa, että käytäväalueella ei ole lajiston siirtymisen kannalta kriittisiä esteitä, kuten liikenneväyliä, tai että siirtyminen näiden poikki on mahdollistettu asianmukaisin rakentein, kuten vihersilloin tai alikulkukäytävillä. Tuusulan alueen maakunnallisilla viheryhteyksikäytävillä esiintyy esteitä, jotka haittaavat lajiston liikkumista. Kun kyseessä on maakunnallinen yhteys, näiden esteiden ylittämisen järjestäminen ei voi olla yksinomaan kunnan vastuulla, etenkin kun haastavimmat estevaikutukset muodostuvat Elinvoimakokeskuksen hallinnoimista pääteistä ja Väyläviraston hallinnoimista radoista. Jatkuvuuden turvaaminen edellyttää vihersiltojen ja muiden liikkumista mahdollistavien rakenteiden rahoittamista valtion tasolla, jotta yhteyksien toteutuminen voidaan varmistaa kokonaisuutena.

Luonnonsuojelualueet

Tuusulan kunta ehdottaa, että maakuntakaavan kaavakarttaa täydennetään luonnonsuojelualueiden osalta vastaamaan 17.12.2025 lainvoiman saaneen Tuusulan yleiskaava 2040:n ratkaisuja. Tuusulan yleiskaavassa on osoitettu uusia perustettavia luonnonsuojelualueita SL-1- ja S-1-merkinnöillä, joista merkittävimmät tulisi huomioida myös maakuntakaavatasolla. Lisäksi jo nykyisessä maakuntakaavassa osoitettujen kohteiden rajauksia tulee tietyiltä osin tarkistaa vastaamaan päivitettyä tietopohjaa ja yleiskaavan mukaisia aluerajauksia.

Kunta esittää seuraavien kohteiden lisäämistä tai muokkaamista kaavakartalle:

- Tuusulan yleiskaavan SL-1 (25) Keravanjokivarsi (23,0 ha) Kellokosken taajaman itäpuolella: esitetään lisättäväksi maakuntakaavaan uutena kohteena, koska alueen luontoarvot on tunnistettu merkittäviksi yleiskaavatyössä.
- Tuusulan yleiskaavan SL-1 (12) sekä SL-1 (13) (kokonaisuus): esitetään lisättäväksi maakuntakaavaan yhtenäisenä kokonaisuutena. SL-1 (12) Kivimäen jokivarsi, jokivarren metsä ja noro (7,9 ha) ja sen vieressä SL-1 (13) Kivimäen lähteikkökorpi (2,0 ha).
- Tuusulan yleiskaavan SL-1 (17) Maarinjärvi (8,7 ha): kohde on jo voimassa olevassa maakuntakaavassa, mutta sen rajaus poikkeaa Tuusulan yleiskaavasta; rajaus tulee päivittää vastaamaan yleiskaavan tarkempaa ja ajantasaisempaa aluerajausta.
- Tuusulan yleiskaavan SL-1 (20) Myllykylän koski ja lehtoalue (8,1 ha): kohde sisältyy voimassa olevaan maakuntakaavaan, mutta rajaus perustuu vanhaan osayleiskaavaan. Kohteen rajausta voisi päivittää vastaamaan Tuusulan yleiskaavaa 2040.
- Taistelukoulunsuo ja Jokilaakson luonnonsuojelualue täyttävät pinta-alavaatimuksen (yli 5 ha), mutta niiden leveys jää hieman alle asetetun 200 metrin kriteerin. Tuusulan kunta ehdottaa, että myös nämä alueet merkintäisiin kaavakartalle suhteellisen ison kokonsa vuoksi.
- Sarvikallion luonnonsuojelualue on todellisuudessa laajempi kuin VISIO-kaavakartalle osoitettu eli noin 19 ha. Alue on rauhoitettu kahdessa osassa (2018 6,3 ha ja 2022 12,9 ha).

- Maakuntakaavaluonnokseen tulisi korjata Miilunmäeksi kutsutun luonnonsuojelun nimi oikeaksi, joka on Robert A. Stenin luonnonsuojelualue
- Tuusulan yleiskaavan SL-1 (27) Palojoen rantametsä (15,6 ha): kohde on jo voimassa olevassa maakuntakaavassa, mutta sen rajaus poikkeaa Tuusulan yleiskaavasta; rajaus tulee päivittää vastaamaan yleiskaavan tarkempaa ja ajantasaisempaa aluerajausta.

Taustaa: Alueesta oli eri luontoselvityksissä ristiriitaista tietoa, joten alueelle päätettiin tehdä maastokäynti, johon osallistuivat Tuusulan kaavoituksen lisäksi Uudenmaan liitto ja Uudenmaan ELY-keskus sekä luontokartoittajat Faunatic Oy:stä ja Enviro Oy:stä. Maastokäynnistä tehtiin muistio.

Palojoen varsi oli luontoasiantuntijoiden mielestä kohteen arvokkain osa. Maastokäynnin huomioiden pohjalta havaittiin, että maakunnalliset luontoarvot keskittyvät Palojoen itärannalle, joten oli perusteltua merkitä se luonnonsuojelualueeksi. Maakunnallisesti arvokkaaksi rajattiin myös Palojoen länsirantaa. Lännessä arvokkaan kohteen rajaus todettiin laajemmaksi kuin Uudenmaan liiton vuoden 2018 työpöytä tarkastelun LAKU-kriteerit täyttävä rajaus.

Idempänä ELY ja luontokonsultit Faunaticasta ja Envirosta totesivat metsän olevan nuorempaa ja siellä oli myös selvästi näkyvillä ihmisen toiminnan jäljet eli savan otto tiilitehtaan tarpeisiin, ja myös ihmisen aikaisempi metsänhoito oli huomattavissa. Maastokatselmuksessa ratkaistiin arvokkaiden luontokohteiden aluerajaukset ja arvoluokitus. Tuusulan yleiskaava 2040:ssä Palojoen varrelle lisättiin luonnonsuojelualue (SL) ns. hevoskylän alueelle. Itäisempään osaan merkittiin paikallisesti arvokasta aluetta sl-rajauksella.

Kyseisten kohteiden lisäämistä Uusimaa-kaavan tuotannon ja logistiikkatoimintojen, maa-aineshuollon sekä kiertotalouden ja jätehuollon keskittymien kohdetarkasteluihin tulee myös harkita.

Lisäksi kunta huomauttaa, että lainvoimaisen Tuusulan yleiskaavan 2040 kohteet SL-1 (14) Krapuojan lehto ja puro (6,0 ha) sekä SL-1 (16) Lehmojan nevakorpi (1,4 ha) sijoittuvat tie- ja rautatieliikenteen multimodaaliterminaalin alueille. Vaikka niitä ei pinta-alan tai kapeuden vuoksi esitetäkään kaavakartalla, tulee ne tunnistaa ja huomioida rahtiradan ja terminaali-alueen jatkosuunnittelussa. Kunta olisi toivonut näiden esittämistä Rahtiradan ja lentoaseman pohjoispuolen terminaali-järjestelyt sekä varikon suunnittelu maakuntakaavan tarpeisiin -selvityksessä ja Uusimaa-kaavan tuotannon ja logistiikkatoimintojen, maa-aineshuollon sekä kiertotalouden ja jätehuollon keskittymien Metsäkylän kohdetarkasteluissa nro 10.

Kunta toimittaa lausunnon liitteeksi liitekartan kyseisistä kohteista ja tarvittaessa myös paikkatiedot.

Logistiikka ja pitkän matkan henkilöliikenne

Rahtirata

Vaihemaakuntakaavan luonnoksessa on esitetty kolme vaihtoehtoista ratkaisua ns. Tallinna-tunnelin rahtiradan ja -terminaalin toteuttamiseksi. Ratkaisut ovat ohjeellisia ja ne perustuvat taustaselvitykseen: *"Rahtiradan ja lentoaseman pohjoispuolen terminaalijärjestelyt sekä varikon suunnittelu maakuntakaavan tarpeisiin (Uudenmaan liiton julkaisu E 272- 2026)"*.

Yleisesti Tuusulan kunta näkee myönteisenä, että Tallinna-tunnelin ratavaihtoehtoja suunnitellaan ja mahdollinen toteuttamiskelpoinen ratkaisu esitetään suunnitelmien tarkennuttua maakuntakaavassa. Tällä hetkellä suunnitelmat ja niitä tukevat selvitykset vaikutusten arviointineen ovat vielä hyvin yleispiirteisiä.

Suunnitelma on Tuusulan näkökulmasta todella poikkeuksellinen niin mittakaavaltaan kuin vaikutuksiltaan. Toteutuessaan ratahanke muovaisi koko Lounais-Tuusulan maankäyttöä. Asuinrakennuksia jäisi ratalinjauksen ja terminaalialueen alle tai sen välittömään läheisyyteen, maa- ja metsätalousalueita muuttuu rakennetuksi ympäristöksi, luonnontilaiset alueet vähenevät, viheryhteyksiä katkeaa ja liikkumisen estevaikutuksia syntyy. Lisäksi hanke oletettavasti tuottaisi melua ja muuta ympäristöhäiriöitä jo entuudestaan häiriöistä kärsiville asuinalueille. Toisaalta suunnitellun kaltainen hanke kasvattaisi niin seudun kuin kunnan elinvoimaa, synnyttäisi uusia työpaikkoja ja mahdollisuuksia yritystoiminnan harjoittamiseen. Terminaali- ja varikkoalueen ympäristö oletettavasti houkuttelisi ympärilleen runsaasti sen edellyttämää tai siihen tukeutuvaa muuta yritystoimintaa, kuten logistiikkaa ja varastointia. Alueelle voisi mahdollisesti syntyä myös ns. sisämaansatama.

Yksistään maakuntakaavan merkinnöillä ja määräyksillä on laajoja maankäyttöä ohjaavia ja rajoittavia vaikutuksia, vaikkei hanke koskaan toteutuisikaan. Ensisijaisesti maakuntakaavan ohjausvaikutus tulee näkymään vasta yleis- ja asemakaavoja laadittaessa ja muutettaessa, mutta kunnan toimenpiteillä ei saa myöskään vaarantaa maakuntakaavan toteutumista. Tämän vuoksi on tärkeää, että laadittavaan maakuntakaavaan tulee merkitä ainoastaan yksi ko. hanketta koskeva ratalinjaus ja sitä koskevien määräysten tulee olla mahdollisimman yksiselitteisiä, jota ne voidaan huomioida kuntakaavoissa sekä lupien käsittelyssä ja muussa päätöksenteossa tarkoituksenmukaisesti. Kunta näkee myös tärkeänä, että hankkeen (Tallinna-tunneli rahtiratoineen) toteuttamisedellytyksiä selvitettäisiin tarkemmin, jottei laajoja ja pitkäkestoisia tilavarauksia ja rajoituksia tehtäisi ilman aitoa ja realistista tahtotilaa hankkeen toteuttamiselle. Nyt mm. hankkeen toteutuskustannuksia ei laaditussa selvityksessä ole tarkasteltu.

Kunta näkee yleispiirteisyyden ja toteutumisen epävarmuuden erityisen ongelmallisena esim. yleiskaavan muutostilanteessa. Selvityksen tarkkuus ei välttämättä riitä yleiskaavalliseen tarkasteluun, mutta valtakunnallisen ratahankkeen täsmällisempi suunnittelu ei voi myöskään olla kunnan vastuulla. Sama ongelma voi nousta esiin myös yksittäisten asemakaavojen yhteydessä. Ratalinjauksen kohdalla tulisi sallia voimassa olevien kuntakaavojen mukainen toiminta siihen asti, kunnes niistä on laadittu tarkempia suunnitelmia tai tehty muita sitovia päätöksiä. Kaavamääräykseen ei myöskään tule näillä tiedoilla lisätä muiden maakuntakaavassa esitettyjen ratahankkeiden kaltaista rakentamisrajoitetta.

Tuusulan kunnassa on useita rakennuspaikkoja mitoittavia yleiskaavoja. Kunnan näkökulmasta on vielä epäselvää, miten ja millä laajuudella ohjeellinen ratalinjaus vaikuttaa näiden alueiden rakentamiseen. Yksityisten maanomistajien kannalta merkinnän tulkinnalla voi olla suuri

vaikutus. Kunta näkee vuoropuhelun maakuntaliiton kanssa myös tässä asiassa tarpeellisena ennen kaavaehdotuksen laadintaa.

Rahtiradan taustaselvityksessä on tehty vaihtoehtojen vertailua yleispiirteisellä tasolla. Ratkaisujen vaikutukset ovat monelta osin samankaltaiset. Kokonaisuutena kunnalla ei vaihtoehtojen vertailuun ole sinänsä huomauttamista, eikä kunta lähde avaamaan niitä tässä yhteydessä tarkemmin. Kunta kuitenkin tuo esiin muutamia keskeisiä ratkaisujen valinnassa ja jatkosuunnittelussa huomioitavia seikkoja:

Tuusula kunta näkee vaihtoehdon 1 haastavimpana, koska se levittää rakennettavaa aluetta merkittävästi muihin vaihtoehtoihin nähden. Lahelaa kohti sijoittuva terminaali sijoittuu todella lähelle asutuskeskittymiä ja samalla ratkaisu katkoo viheryhteyksiä myös itä-länsi suunnassa Vantaan kuntarajan suuntaisen estevaikutuksen lisäksi. Terminaalialueiden välinen nivel ei estä yhteyksien katkeamista. Vaihtoehdon pitkä ratatunneli kiertää terminaali-alueelle aina Lahelan ja Riihikallion kautta rajoittaen monen keskeisen alueen maanpäällistä ja -alaista rakentamista.

Vaihtoehto 2 sijoittaa terminaali-alueet Senkkerin maa-ainosalueen kanssa osittain päällekkäin. Ratkaisu jättää eniten maa-alueita koskemattomiksi, mutta terminaalit sijoittuvat arvokkaiden luontokohteiden päälle tai välittömään läheisyyteen. Terminaalin eteläosa on myös lähellä Myllykylän asutusta. Vaihtoehto rajoittaisi myös merkittävästi Kiilan Kiertolana tunnetun kiertotalousalueen jatkosuunnittelua ja kehittämistä, johtuen suunnitelman yleispiirteisyydestä ja toteutuksen epävarmuudesta, kuten lausunnossa aiemmin on kuvattu. Kiertola on merkitty maakuntakaavan luonnokseen kehittämisperiaatemerkinä ja alueella on suuri potentiaali tulevana kiertotaloustoiminnan seudullisena keskittymänä.

Vaihtoehdossa 3 rataterminaali sijoittuu Kiilan Kiertolan alueen itäpuolelle, mutta alueet olisivat suoraan kytkettävissä toisiinsa. Ratkaisu mahdollistaa alueen maankäyttöpotentiaali hyödyntämisen, eikä aiheuta vaihtoehdon 2 kaltaisia rajoitteita suunnittelulle. Ratalinjaus vaikuttaa myös suoraviivaisimmalta. Näillä selvitystiedoilla Tuusulan kunta näkee vaihtoehdon kannatettavimpana. Tuusulan kunta tuo esiin, että ratkaisuvaihtoehtojen vaikutuksia on tarkoitus tutkia myös vireillä olevassa Kiilan Kiertolan kehityskuvatyössä, jota Tuusulan kunta ja Vantaan kaupunki laativat parhaillaan yhdessä. Tarkoituksena on laatia maankäyttöluonnokset kaikista kolmesta eri ratavaihtoehdosta. Tavoitteena on asettaa kehityskuvan luonnokset nähtäville syksyllä, joten suunnitelmien tuloksia voidaan hyödyntää maakuntakaavan ehdotuksen laadinnassa ja siihen tulevaa rataratkaisua arvioitaessa. Kehityskuvan yhteydessä voidaan tutkia mm. terminaali- ja varikkoalueen tieyhteyttä Kehä IV:lle maakuntakaavan luonnoksesta poikkeavalla tavalla. Kehityskuvan lopulliseen versioon tulisi valita yhteneväinen ratavaihtoehto vaihemaakuntakaavan kanssa. Onnistuneen suunnitteluratkaisun muodostaminen edellyttää kuitenkin tiivistä vuoropuhelua eri sidosryhmien välillä ja tässä asiassa erityisesti kuntien ja Uudenmaan liiton kesken.

Raskaan liikenteen taukopaikka

Maakuntakaavan luonnokseen Focus-alueelle on merkitty kohdemerkinnällä raskaan liikenteen vaihtoehtoisten käyttövoimien jakelu ja taukopaikka. Kohteen nimi on: *Kehä IV. "Uudenmaan raskaan liikenteen vaihtoehtoisten energialähteiden jakeluverkkoselvityksessä 2024"* on kerrottu, että Kehä IV –kohteen pinta-ala voisi olla noin 10–40 hehtaaria. Maakuntakaavaluonnoksen kaavamääräyksen mukaan *"soveltuva maa-ala"*

tulee olla mahdollista sitoa pitkällä aikavälillä raskaan liikenteen taukopaikaksi”.

Tuusulassa Focus-alueella vireillä olevassa Sammontakojantien asemakaavaehdotuksessa on varattu noin 1,6 hehtaarin kokoinen yhdyskuntateknistä huoltoa palvelevien rakennusten ja laitosten korttelialue, josta vain osa voidaan käyttää raskaan liikenteen latausaseman perustamiseen, mutta varausta tarvitaan myös sähköasemalle sekä muulle yhdyskuntatekniselle huollolle. Latausasemavaraus on tarkoitettu ensisijaisesti vain paikalliseen tarpeeseen. Kyseessä ei ole seututasoinen merkintä, eikä sitä tule osoittaa maakuntakaavassa. 10–40 hehtaarin varaus Focus-alueelle olisi muutoinkin täysin ylimitoitettu ja alueen kehittämistä voimakkaasti rajoittava, erityisesti koska Kehä IV:n toteutuksestakaan ei ole varmuutta. Kunta vastustaa merkinnän osoittamista maakuntakaavassa. Focus-alue ei ole myöskään TEN-T verkoston varrella, joten tarve taukopaikalle on huomattavasti vähäisempi kuin valtateiden varrella. Yleisesti ottaen taukopaikkamerkintöjen maakuntakaavassa tulisi olla mahdollistavia, ei määrääviä, koska toiminnan liiketoiminnallisia edellytyksiä ei voida luoda yksin kaavalla.

Tuusulan yleiskaavassa 2040 on osoitettu liikennetunnelin ohjeellinen linjaus. Kunta on lausunut sekä Lentorataa että Itärataa koskevien YVA-töiden yhteydessä, että kunnan näkemyksen mukaan yleiskaavan merkintä ei ole YVA-suunnitelmien vastainen (Khall 12.01.2026 § 5 ja Khall 16.03.2026 § 104).

Tuusulan kunta on aikaisemmissa Lento- ja Itärataa koskevissa lausunnoissaan todennut, että olisi tullut tarkastella tunneliosuuksien osalta myös linjausta, joka mahdollistaisi tunneliaseman toteuttamisen Hyrylään ja samalla Tuusulan keskustaajaman kytkemisen lähijunaliikenteen piiriin ratojen rakentamisen yhteydessä tai erikseen myöhemmin. Tällöin ratayhteyden täyttä potentiaalia ei olisi menetetty. Ratojen linjaukset eivät enää tue enää tätä vaihtoehtoa. Kunta pitääkin tärkeänä, että mahdollistetaan kuitenkin asema Keravalle. Tämän vuoksi kunta on kannattanut Itäradasta pohjoisia linjausvaihtoehtoja.

Lentorataa ja Itärataa kuvaavien merkintöjen tunneliosuuksiin (VISIO-kaavaluonnoksen merkinnät *Liikennetunneli* ja *Liikennetunnelin vaihtoehtoinen linjaus*) liittyy Alueidenkäyttölain 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus. Kaavaselostuksessa tulee avata, mitä tämä tarkoittaa käytännössä kunnille.

Kunta pitää lisäksi hyvänä, että Keski-Uudenmaan pohjoinen logistiikkayhteys on merkitty seudullisesti merkittäväksi tieksi aiemman ohjeellisen yhteyden sijaan.

Vesihuolto ja vesivarat sekä maanpuolustus

Kunta toteaa aiheiden olevan merkittäviä ja tärkeä käsitellä vaihemaakuntakaavatyössä. Kunnalla ei ole näihin huomauttavaa.

Lopuksi

Kunta toivoo, että lausunnossa esitetyt asiat otetaan huomioon VISIO-kaavan ehdotusta laadittaessa ja jatkaa mielellään mainiosti sujunutta yhteistyötä.

Esittelijä	hallintojohtaja Röntynen Antti-Pekka
Päätösehdotus	<p>Kunnanhallitus päättää antaa selostusosan mukaisen lausunnon VISIO-vaihemaakuntakaavan luonnoksesta.</p> <p>Lisäksi kunnanhallitus päättää tarkastaa ja hyväksyä pöytäkirjan tämän asian osalta välittömästi kokouksessa.</p>
Käsittely	<p>Puheenjohtajan avattua asiasta keskustelun jäsen Laitila esitti jäsen Lappalaisen kannattamana lausuntoon lisättäväksi seuraavan lauseen:</p> <p><i>"Kunta tuo esiin, että suurten datakeskusten poikkeuksellinen sähkönkulutus tulee huomioida VISIO-kaavan energiamääräyksissä. Kaavassa tulisi edellyttää arviointia siirtoverkon kapasiteetista sekä hukkalämmön hyödyntämisestä. Datakeskusten sijoittuminen edellyttää valtakunnallista koordinoitua, jotta niiden kumulatiiviset vaikutukset sähköverkon kapasiteettiin ja energian riittävyyteen voidaan hallita kokonaisuutena."</i></p> <p>Kunnanhallitus hyväksyi ehdotuksen yksimielisesti. Muutos on huomioitu pöytäkirjan lausuntotekstissä.</p>
Päätös	<p>Kunnanhallitus päätti antaa selostusosan mukaisen lausunnon VISIO-vaihemaakuntakaavan luonnoksesta.</p> <p>Lisäksi kunnanhallitus päätti tarkastaa ja hyväksyä pöytäkirjan tämän asian osalta välittömästi kokouksessa.</p>